

Brunso äng

Picknick-ekar på urgamla ängar

Brunso äng en av Sveriges största slätterängar av äldre slag som finns kvar, men mycket av blomrikedomen försvunnit. Fortfarande är det i alla fall ett fint område för att möta våren i vitsipps- och gullvivstider.

För 200 år sedan slogs två miljoner hektar med lie i Sverige. Det är tre gånger så mycket som dagens betesmarker. Numera finns bara någon promille av de gamla ängsmarkerna kvar, och många av ängarnas blommor, fjärilar och bin har blivit sällsynta. Ända fram till 1920-talet slogs Brunso ängar med lie varje år, men sedan växte de igen med gräs och högvuxna blommor. På 1950-talet återupptogs slätten lite halvhjärtat, och först i slutet av 1970-talet började en del av området skötas mer ordentligt. Det här halvsekleklet av igenväxning satte sina spår – mycket av ängsväxterna försvann. Numera dominerar gräs och högvuxna blommor som smörbollor och midsommarblomster.

Området som man kommer först till slås numera med slätterbalk, och de bortre hagarna hålls öppna av betesdjur. Mitt i sommaren är hagmarken den bästa picknickplatsen eftersom gräset är för högt på den slättrade marken.

Det är något speciellt att slå sig ner och ha stora ekar på alla håll, så långt man ser. Här och där kan man titta in i ett hål för att känna tystnaden och svalkan inuti en ek. På botten av hålen ligger söndergnagd ekved och i den kan man hitta exklusiva skalbaggar som trivs med stillheten i ekens inre. En gammal ek kan hysa så många som

tusen arter, så en sport kan vara att räkna hur många man kan hitta.

Är man inte alls intresserad av baggar eller knappnåls lavar kan en barnfamilj kanske bli lite osäker på vad man ska göra här när matsäcken är uppäten. I slätterängen står ekarna så raka och jämnt utspridda att de inte riktigt inbjuder till lek, men i den betade delen finns fler fallna ekjättar att klättra på.

Välkommen att kliva in i historien!

⚠ Missa inte: De historiska spåren. Brunso äng har varit befolkat ända sedan stenåldern. Än idag ser man lämningar av medeltidsbyn Jernsystla Övre, med fägator, bygator och stensträngar som skiljde de små åkerlapparna åt. I början av 1400-talet köpte biskop Brynolf markerna och bybefolkningen drevs bort. Biskopen behövde slättermarkerna för att få vinterfoder till sina djur.

🌲 Bästa matsäcksplatsen: Det finns gott om bra ekar att slå sig ner i skuggan av, men om man vill komma upp och få lite överblick kan man spara matsäcken till "husen vid fägatan", resterna av medeltidsbyn med stenrosen och en fallen ek att sitta på.

🍃 Arter att hålla utkik efter: Göktyta, grön-göling, gulmjöl (laven som ser ut som om någon hade sprayat med gul färg på ekarna), gul dropplav, ekticka, oxtungssvamp.

📍 Hitta hit: Kör från Skara på gamla Axvallavägen söder om och parallellt med väg 49. Vik av norrut efter några km vid skylten mot "Brunso äng naturreservat". Kör tills du ser parkeringsplatsen vid reservatet. Det är också en lätt cykeltur på cirka tre kilometer från Skara. Kolla gärna på kommunens cykelkarta.

